

ลักษณะ 2 ฎีกา

หมวด 1 หลักทั่วไป

สิทธิในการฎีกา

มาตรา 216 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 217 ถึง 221 คู่ความที่มีอำนาจฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่าน หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นให้คู่ความฝ่ายที่ฎีกาฟัง

ฎีกานั้น ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้น และให้นำบทบัญญัติแห่งมาตรา 200 ถึง 201 มาบังคับโดยอนุโลม”

ฎีกาที่ 1073/2532 ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง เฉพาะแต่โจทก์เท่านั้นที่อุทธรณ์ จึงเป็นกรณีที่โจทก์ร่วมไม่มีข้อที่จะคัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้น เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์ร่วมจึงไม่มีสิทธิฎีกา (ฎีกาที่ 745/2534)

ฎีกาที่ 3863/2537 ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน จำเลยมิได้ฎีกา แต่ทำคำแก้ฎีกาว่ายังไม่มีการสอบสวนในความผิดฐานนี้ ซึ่งเท่ากับขอให้ศาลฎีกาพิพากษากลับเป็นไม่ลงโทษจำเลยในความผิดฐานนี้ เช่นนี้ จำเลยจะต้องทำโดยยื่นเป็นคำฟ้องฎีกา จะขอมาในคำแก้ฎีกาไม่ได้ ทั้งตามสำนวนก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าการสอบสวนไม่ชอบ จำเลยเพียงยกปัญหาขึ้นต่อสู้ในชั้นฎีกา ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

ฎีกาที่ 1869/2541 ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ประหารชีวิตจำเลย จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าให้จำคุกจำเลยตลอดชีวิต โจทก์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จำเลยแก้ฎีกาขอให้ศาลฎีกาพิพากษายกฟ้อง ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่จำเลยแก้ฎีกาขอให้ยกฟ้องนั้น เป็นการขอให้ศาลฎีกาพิพากษานอกเหนือคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ต้องทำเป็นคำฟ้องฎีกา จะขอมาในคำแก้ฎีกาไม่ได้ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

การยื่นฎีกา ผู้ฎีกาจะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา 217 ถึงมาตรา 221 ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป โดยมีสิทธิยื่นต่อศาลชั้นต้นได้ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่าน หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ให้แก่คู่ความฝ่ายที่ฎีกาฟัง ซึ่งเหมือนกับการยื่นอุทธรณ์ที่ต้องยื่นภายใน

หนึ่งเดือนเช่นกัน สำหรับวันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์นั้น มีความหมายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 182

เมื่อศาลชั้นต้นตรวจรับฎีกาแล้ว ก็จะดำเนินการส่งสำเนาฎีกาให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งแก่ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันรับตามมาตรา 200 และหากส่งสำเนาฎีกาให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้หรือได้รับแก่ฎีกาแล้วหรือพ้นกำหนดแก่ฎีกา ก็ต้องรีบส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาตามมาตรา 201

คำสั่งคำร้องที่ 164/2502 อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้คู่ความฟังวันที่ 31 มกราคม 2502 กำหนดระยะเวลาฎีกาหนึ่งเดือนเริ่มนับหนึ่งในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2502 ครบกำหนดหนึ่งเดือนวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2502 เป็นวันสุดท้าย ยื่นฎีกาวันที่ 2 มีนาคม 2502 จึงขาดอายุความฎีกา (ฎีกาที่ 279912527)

คำสั่งคำร้องที่ 184/2502 ฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์วันที่ 29 มกราคม 2502 ต้องถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2502 เป็นวันสุดท้ายสิ้นระยะเวลาฎีกา เพราะเดือนกุมภาพันธ์ 2502 ไม่มีวันที่ 29

คำสั่งคำร้องที่ 688/2526 กฎหมายมิได้บังคับว่าศาลจะต้องอ่านคำพิพากษาให้จำเลยทุกคนฟังพร้อมกัน เมื่อศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้จำเลยคนใดฟัง และจำเลยคนนั้นมิได้ฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ฟังก็ย่อมไม่มีสิทธิฎีกา

คำสั่งคำร้องที่ 128/2527 ศาลชั้นต้นไม่รับฎีกาฉบับแรกของจำเลยโดยอ้างว่าเป็นฎีกาข้อเท็จจริง จำเลยมีสิทธิยื่นฎีกาฉบับที่สองซึ่งเป็นฎีกาขอกฎหมายในอายุความฎีกาได้ (คำสั่งคำร้องที่ 301/2527)

ฎีกาที่ 4157/2530 ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้จำเลยฟังเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2527 ต่อมาอ่านให้โจทก์และทนายจำเลยฟังอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ 30 เดือนเดียวกัน ดังนี้ ต้องถือว่าได้อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้จำเลยฟังตั้งแต่วันที่ 8 ไม่ใช่วันที่ 30

ฎีกาที่ 218/2531 ฎีกาเพิ่มเติมของจำเลยที่ยื่นเกินกำหนด ศาลชั้นต้นสั่งรับไว้เป็นการไม่ชอบ ศาลฎีการับวินิจฉัยให้ไม่ได้ (คำสั่งคำร้องที่ 75/2534)

ฎีกาของคู่ความจะต้องเป็นการคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ หากมิได้กล่าวอ้างว่าศาลอุทธรณ์พิพากษาไม่ถูกต้องอย่างไร คงคัดลอกข้อความในอุทธรณ์มาอ้างไว้ในฎีกาเท่านั้น ถือว่าเป็นฎีกาที่มีได้คัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 216 (ฎีกาที่ 2716/2531)

คำสั่งคำร้องที่ ๑๒๕/๒๕๑๕ ฎีกาที่ไม่ระบุข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง เป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คำสั่งคำร้องที่ ๓๑๒/๒๕๒๒ ฎีกาต้องโต้แย้งคัดค้านคำชี้ขาดของศาลอุทธรณ์ มิฉะนั้น เป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา ๒๑๖ (ฎีกาที่ ๘๙๐/๒๔๙๐)

ฎีกาที่ ๔๙๓๙/๒๕๓๑ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ปรับรถยนต์ของกลาง จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่ารถยนต์ของกลางเป็นทรัพย์สินซึ่งจำเลยใช้ในการกระทำความผิด แต่เห็นว่ายังไม่สมควรปรับ จึงพิพากษาแก้เป็นว่าไม่ปรับ จำเลยฎีกาว่า ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่ารถยนต์ของกลางเป็นทรัพย์สินซึ่งจำเลยใช้ในการกระทำความผิดนั้น เป็นการไม่ชอบ วินิจฉัยว่า ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นไม่ปรับรถยนต์ตามประสงค์ของจำเลยแล้ว นั่นก็คือจำเลยเป็นฝ่ายชนะคดีในชั้นอุทธรณ์ แม้จำเลยจะไม่เห็นด้วยกับเหตุผลในคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ แต่ข้อวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ก็มิได้กระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือหน้าที่ของจำเลยประการใด จำเลยจึงไม่มีอำนาจที่จะฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา ๒๑๖

ฎีกาที่ ๑๒๐๑/๒๕๓๓ ฎีกาจำเลยเพียงแต่ยกมาตรา ๖๙ พ.ร.บ. ประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ ขึ้นอ้าง เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจไม่ปรับของกลาง แต่ไม่ได้กล่าวในฎีกาว่าที่ศาลอุทธรณ์ให้ปรับของกลางตามมาตรา ๗๐ นั้น ไม่ถูกต้องในข้อใดอย่างไร จึงเป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา ๒๑๖

ถ้าศาลชั้นต้นสั่งไม่รับฎีกา คู่ความจะแก้ไขเพิ่มเติมฎีกาไม่ได้ แม้จะอยู่ในกำหนดอายุฎีกา

คำสั่งคำร้องที่ ๒๙๗/๒๕๒๖ ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับฎีกาของจำเลยโดยอ้างว่าเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง จำเลยขอแก้ไขเพิ่มเติมฎีกา ศาลฎีกาสั่งว่า เมื่อฎีกาเดิมของจำเลยศาลไม่รับเสียแล้วจึงไม่มีฎีกาที่จะแก้ไขเพิ่มเติมได้ แม้จะอยู่ในกำหนดระยะเวลาที่จำเลยจะฎีกาได้ก็ตาม เพราะจำเลยไม่ได้ฎีกาใหม่ต่างหากจากฉบับเดิม ศาลชั้นต้นยกคำร้องของจำเลยชอบแล้ว (ฎีกาที่ ๔๖๔๑/๒๕๓๑)

ข้อห้ามฎีกา

ข้อห้ามฎีกามีบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา ๒๑๘ ถึงมาตรา ๒๒๐ สำหรับมาตรา ๒๑๘, ๒๑๙ เป็นการห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนปัญหาข้อกฎหมายคู่ความมีสิทธิฎีกาได้เสมอ สำหรับมาตรา ๒๒๐ เป็นการห้ามฎีกาทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย

ข้อห้ามฎีกาตามมาตรา 218

* มาตรา 218 บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยและให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษอย่างอื่นด้วยหรือไม่ ห้ามมิให้โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง”

วรรคหนึ่งของมาตรานี้ ห้ามคู่ความ คือ ทั้งโจทก์และจำเลย ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ในกรณีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลย แล้วศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยและให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี

ถ้าเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง แล้วศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษ ไม่ว่าจะโทษที่ศาลอุทธรณ์ลงแก้จำเลยนั้นจะน้อยเพียงใด ก็ไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง เพราะศาลชั้นต้นมิได้พิพากษาลงโทษจำเลย ทั้งมิใช่เป็นเรื่องแก้ไขเล็กน้อยหรือแก้ไขมาก แต่เป็นเรื่องที่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น

สำหรับความที่ว่า “จำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี” หมายถึงโทษที่ศาลอุทธรณ์กำหนดตามคำพิพากษา มิใช่โทษที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดนั้น อนึ่งแม้ศาลชั้นต้นจะพิพากษาจำคุกจำเลยเกินห้าปี แต่ถ้าศาลอุทธรณ์ให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี คู่ความก็ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ฎีกาที่ 982/2535 ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลย 3 เดือน ปรับ 5,000 บาทริบของกลาง และให้ทำลายลานปูนซีเมนต์ของกลาง โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ 2 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกาว่าศาลสั่งริบและทำลายลานปูนซีเมนต์ของกลางไม่ได้ เป็นการโต้เถียงดุลพินิจของศาล เป็นการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 วรรคแรก (ฎีกาที่ 5247/2534)

ในกรณีที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดหลายกระทง และศาลลงโทษจำคุกจำเลยตั้งแต่สองกระทงขึ้นไป การที่จะพิจารณาว่าคู่ความต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ ต้องแยกพิจารณาเป็นรายกระทงไป ถ้ากระทงใดศาลอุทธรณ์พิพากษายืนหรือแก้ไขเล็กน้อย และโทษจำคุกไม่เกินห้าปี คู่ความก็ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงสำหรับความผิดกระทงนั้น ๆ

* มาตรา 218 วรรคสอง เพิ่มเติมขึ้นใหม่ โดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อาญา (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2532 มาตรา 11

ฎีกาที่ 728/2498 ศาลชั้นต้นจำคุกจำเลย 2 กระงะ กระงะแรก 1 ปี กระงะที่สอง 5 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกจำเลยแต่ละกระงะไม่เกินห้าปี เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น จำเลยจะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 (ฎีกาที่ 4683/2528)

ฎีกาที่ 2146/2525 สิทธิฎีกาของคู่ความนั้นจะต้องพิจารณาเป็นกระงะความผิดไป ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ให้จำคุกจำเลยฐานฉ้อโกงกระงะละ 2 ปี รวม 3 กระงะเป็น 6 ปี กับจำคุกฐานใช้เอกสารปลอมอีก 3 ปี รวมทั้งสิ้น 9 ปี ดังนั้นต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 (ฎีกาที่ 2316/2529 และฎีกาที่ 1953/2530)

ฎีกาที่ 3833/2525 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ให้จำคุกจำเลย 1 เดือน ปรับ 500 บาท โทษจำให้รอการลงโทษ ข้อที่โจทก์ฎีกาขอให้ไม่รอการลงโทษ เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 (ฎีกาที่ 3391/2527 และฎีกาที่ 2786/2529)

คำสั่งคำร้องที่ 50/2526 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนให้จำคุกจำเลย 9 เดือน ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 (ฎีกาที่ 2196/2531)

คำสั่งคำร้องที่ 322/2528 สิทธิฎีกาต้องแยกพิจารณาแต่ละกระงะไป ข้อหาใดที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนให้ลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้

คำสั่งคำร้องที่ 829/2528 ในการที่จะปรับว่าคดีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่นั้น ไม่รวมถึงโทษในคดีอื่นที่นำมาบวกด้วย และกรณีที่ศาลอุทธรณ์กำหนดโทษแม้จะแก้ไขโทษเบาเพียงใด ก็ถือว่าเป็นการแก้ไขเล็กน้อย

สำหรับข้อห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 218 วรรคสอง เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลย แล้วศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย ทำนองเดียวกับวรรคหนึ่ง แต่ตามวรรคสองนี้ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกินห้าปี และห้ามโจทก์ฎีกาเพียงฝ่ายเดียว ส่วนจำเลยไม่ต้องห้าม

ฎีกาที่ 1655/2535 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้ลงโทษจำคุกจำเลยตลอดชีวิต เป็นกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่างให้จำคุกจำเลยเกินห้าปี โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 218 วรรคสอง และข้อห้ามนี้ใช้บังคับโจทก์ร่วมด้วย

ฎีกาที่ 2881/2536 ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลย 16 ปี 8 เดือน จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าให้จำคุกจำเลย 6 ปี 8 เดือน โจทก์ร่วมฎีกาขอให้ลงโทษ

จำเลยตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น เป็นกรณีศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขเล็กน้อยและลงโทษจำคุก จำเลยเกินห้าปี โจทก์ร่วมฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 วรรคสอง (ฎีกาที่ 1265/2536, ฎีกาที่ 829/2540 และฎีกาที่ 1869/2541)

สรุปแล้ว ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย ไม่ว่าศาลอุทธรณ์จะลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี หรือเกินห้าปี โจทก์ก็ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงทั้งสิ้น ส่วนจำเลยต้องห้ามฎีกาเฉพาะในกรณีที่ศาลอุทธรณ์ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี ถ้าเกินห้าปีจำเลยก็ไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ตัวอย่างที่วินิจฉัยว่า ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ มิใช่พิพากษาแก้

ฎีกาที่ 892/2507 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้คนตายกระตงหนึ่ง และฐานขับซี้รถโดยไม่มีใบอนุญาตอีกกระตงหนึ่ง แต่ให้ลงโทษฐานขับรถโดยประมาท ซึ่งเป็นกระตงหนัก จำคุก 1 ปี ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าจำเลยไม่ได้ประมาทพิพากษาแก้ให้ปรับ 50 บาท ฐานขับซี้รถโดยไม่มีใบอนุญาต ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการที่ศาลอุทธรณ์ไม่ลงโทษจำเลยฐานทำให้คนตายโดยประมาท เป็นการพิพากษากลับ มิใช่พิพากษาแก้ โจทก์ฎีกาข้อเท็จจริงได้

คำสั่งคำร้องที่ 179/2528 ศาลชั้นต้นยกฟ้องโจทก์ในความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 362, 363, 364, 365 ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าจำเลยผิดตามมาตรา 362, 365 จึงเท่ากับว่าศาลอุทธรณ์พิพากษายืนให้ยกฟ้องโจทก์ในความผิดตามมาตรา 363, 364 และพิพากษากลับให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามมาตรา 362, 365 จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้

ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นน่าจะเข้าใจได้ง่าย เพราะเป็นเรื่องที่ศาลอุทธรณ์เห็นพ้องกับคำพิพากษาศาลชั้นต้นทุกประการ ข้อที่เป็นปัญหาก็คือ อย่างไรจึงจะถือว่าศาลอุทธรณ์แก้ไขเล็กน้อย ทั้งนี้ต้องถือแนวการวินิจฉัยของศาลฎีกาเป็นหลักในการพิจารณา

ฎีกาที่ 257/2525 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้ลงโทษปรับจำเลย 2,000 บาท และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยมีกำหนด 5 ปี คู่ความฎีกาข้อเท็จจริงไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218

ตัวอย่างที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็นการแก้ไขเล็กน้อย

แก้โทษโดยไม่แก้บท

ฎีกาที่ 1994, 1995/2500 ศาลชั้นต้นจำคุกจำเลย 10 ปี ศาลอุทธรณ์แก้โทษเป็นจำคุก 4 ปี (โดยไม่ได้แก้บท) เป็นแก้ไขน้อย (คำสั่งคำร้องที่ 957/2525 และฎีกาที่ 2636/2530)

ฎีกาที่ 1536—1540/2515 ศาลชั้นต้นจำคุกจำเลย 6 เดือน ปรับ 3,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษ กับให้จำเลยออกจากป่าซึ่งเป็นที่ดินของรัฐ ศาลอุทธรณ์แก้โทษปรับให้ต่ำลงและไม่วางโทษจำคุก กับให้ยกคำขอของโจทก์ที่ให้จำเลยออกจากป่า เป็นการแก้ไขเล็กน้อย สำหรับข้อที่ให้จำเลยออกจากป่า วินิจฉัยว่า คำขอดังกล่าวเป็นอุปสรรคของโทษตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ แม้ศาลอุทธรณ์จะแก้ดุลพินิจของศาลชั้นต้น ก็ถือว่าเป็นการแก้ไขเล็กน้อย (ฎีกาที่ 1460/2517)

ฎีกาที่ 2568, 2569/2526 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิดตาม ป. อาญา มาตรา 279, 285 ลงโทษตามมาตรา 285 ซึ่งเป็นบทหนัก จำคุกสำนวนละ 5 ปี ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าจำเลยผิดตามมาตรา 285 ประกอบด้วยมาตรา 279 จำคุกสำนวนละ 3 เดือน เป็นเรื่องที่ศาลอุทธรณ์มิได้แก้มาตรฐานความผิด เพียงแต่ปรับบทกฎหมายที่ลงโทษให้ถูกต้อง ทั้งโทษเมื่อแก้แล้วก็จำคุกสำนวนละไม่เกินห้าปี จึงเป็นแก้ไขเล็กน้อย คำสั่ง คำร้องที่ 24/2533)

ฎีกาที่ 1315/2531 ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกจำเลย 20 วัน ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าให้ลงโทษกักขัง 20 วันแทนโทษจำคุก เป็นการแก้ไขเล็กน้อย ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218

ฎีกาที่ 1142/2537 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลย 2 กระทง จำคุกกระทงละ 10 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นจำคุกกระทงละ 5 ปี เป็นการแก้ไขเล็กน้อยและให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี จึงต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป. วิ. อาญา มาตรา 218 วรรคแรก

แก้โทษและลดมาตราส่วนโทษ โดยไม่แก้บท

ฎีกาที่ 1044/2520 ศาลชั้นต้นเรียงกระทงลงโทษ ศาลอุทธรณ์แก้โดยลดมาตราส่วนโทษให้จำเลย และกำหนดโทษน้อยลง ในที่สุดจำคุกจำเลยกระทงละไม่เกินห้าปี โดยมีได้แก้บท มาตราความผิด ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ฎีกาที่ 4540/2539 ศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริงตามศาลชั้นต้นแล้วแก้โทษจำเลย โดยลดมาตราส่วนโทษให้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ตาม ป. อาญา มาตรา 75 และมาตรา 76 เป็นการแก้ไขเล็กน้อยและลงโทษจำคุกจำเลยกระทงละไม่เกิน 5 ปี คดีจึงต้องห้ามฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป. วิ. อาญา มาตรา 218 วรรคแรก

แก้บทโดยไม่แก้โทษ

ฎีกาที่ 713/2500 ศาลชั้นต้นจำคุกจำเลย 1 ปี 4 เดือน ศาลอุทธรณ์แก้บท แต่ลงโทษเท่าเดิม เป็นการแก้ไขน้อย (ฎีกาที่ 665/2528)

ฎีกาที่ 368/2521 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิดตาม พ.ร.บ. กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนฯ พ.ศ.2499 มาตรา 42 ป. อาญา มาตรา 264, 265 ลงโทษตาม พ.ร.บ. กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนฯ ซึ่งเป็นบทหนัก จำคุกกระทงละ 2 ปี รวม 4 กระทงเป็นจำคุก 8 ปี ศาลอุทธรณ์แก้ว่า จำเลยไม่ผิดตาม ป. อาญา มาตรา 264, 265 แต่ให้ลงโทษเท่าศาลชั้นต้น เป็นการแก้ไขน้อย (ฎีกาที่ 3261/2526)

ฎีกาที่ 3462/2528 ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้บทลงโทษจากลักทรัพย์ เป็นฉ้อโกง ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 192 วรรคสาม แต่คงให้ลงโทษจำคุกจำเลย 3 ปี เท่ากับศาลชั้นต้น เป็นการแก้ไขเล็กน้อย

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ โดยปรับบทมาตราที่จำเลยกระทำผิดให้ถูกต้อง, แก้ออกจากความผิดหลายบท ลงโทษตามบทหนัก เป็นความผิดหลายกระทง ลงโทษตามกระทงที่หนักหรือแก้จากไม่นับโทษติดต่อกัน เป็นนับโทษติดต่อกัน เป็นการแก้ไขเล็กน้อย

ฎีกาที่ 2053—2069/2516 จำเลยหลายคนถูกฟ้องรวม 17 สำนวน ศาลชั้นต้นจำคุกจำเลยทุกสำนวน และให้นับโทษพร้อมกันไป โดยไม่นับโทษติดต่อกัน ศาลอุทธรณ์แก้ โดยปรับบทมาตราที่จำเลยกระทำผิด ให้ตรงกับบทมาตราที่โจทก์ฟ้อง ตลบมาตราที่โจทก์มิได้ฟ้องออก และแก้ว่า การกระทำของจำเลยบางสำนวนที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าเป็นความผิดหลายบทและลงโทษตามบทที่หนัก เป็นความผิดหลายกระทงให้ลงโทษตามกระทงที่หนักที่สุด เช่นนี้เป็นการแก้ไขเล็กน้อย และแม้ศาลอุทธรณ์จะพิพากษาให้นับโทษจำเลยติดต่อกันก็เป็นเรื่องของการบังคับคดี จะถือว่าเป็นการแก้ไขมากไม่ได้ เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยแต่ละคนแต่ละสำนวนไม่เกิน 5 ปี คู่ความต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 (ฎีกาที่ 3101/2531)

คำสั่งร้องที่ 473, 474/2515 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 149, 200 แต่ให้ลงโทษตามมาตรา 149 อันเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุด ให้จำคุก 4 ปี ศาลอุทธรณ์แก้ว่าจำเลยไม่มีความผิดตามมาตรา 200 ซึ่งเป็นบทที่มีโทษเบา คงมีความผิดตามมาตรา 149 เพียงบทเดียว ให้จำคุก 3 ปี 4 เดือน ถือว่าเป็นการแก้ไขเล็กน้อยและโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 218 (ฎีกาที่ 151/2507 และฎีกาที่ 4645/2531)

ฎีกาที่ 3162/2532 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตาม ป.อาญา มาตรา 264, 265, 268 ลงโทษตามมาตรา 268 กระทงเดียว จำคุก 1 ปี 6 เดือน ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ เป็นว่าจำเลยมีความผิดตามมาตรา 265, 268 ให้ลงโทษตามมาตรา 268 วรรคสอง แต่กระทงเดียว จำคุก 1 ปี โดยวินิจฉัยว่าเมื่อผิดตามมาตรา 265 ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้ว ก็ไม่ผิดตามมาตรา 264 ซึ่งเป็นบททั่วไปอีก จึงเป็นเรื่องที่ศาลอุทธรณ์เพียงแต่ปรับบทลงโทษจำเลยให้ถูกต้อง เท่านั้น เป็นการแก้ไขเล็กน้อย เมื่อศาลอุทธรณ์ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี จึงต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 218

ฎีกาที่ 2550/2533 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย 2 กระทง กระทงละ 3 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้โดยระบวรของบทกฎหมายที่ยกขึ้นปรับลงโทษจำเลยให้ชัดเจน และแก้โทษเป็นจำคุกกระทงละ 2 ปี เป็นการแก้ไขเล็กน้อย

ฎีกาที่ 66/2535 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตาม ป.อาญา มาตรา 147, 157, 265, 268 ความผิดตามมาตรา 147, 157 ลงโทษบทหนักตามมาตรา 147 เป็น 6 กระทง จำคุกกระทงละ 5 ปี รวม 30 ปี และความผิดตามมาตรา 265, 268 ลงโทษตามมาตรา 268 จำคุกกระทงละ 1 ปี รวม 6 ปี รวมจำคุก 36 ปี ศาลอุทธรณ์เห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็น กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามมาตรา 147, 157, 265, 268 ลงโทษตามมาตรา 147 ซึ่งเป็นบทหนัก รวม 6 กระทง จำคุกกระทงละ 5 ปี รวม จำคุก 30 ปี ดังนี้ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขเล็กน้อยและลงโทษจำคุกจำเลยแต่ละกระทงไม่ เกินห้าปี ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 218 วรรคแรก

การวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดที่กรรม

ฎีกาที่ 898/2525 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทำผิดกรรมเดียว จำคุก 5 ปี ศาลอุทธรณ์ แก้เป็นว่า จำเลยผิด 13 กรรม เรียงกระทงลงโทษ รวมจำคุก 65 ปี ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การที่ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าจำเลยเบียดบังเอาเงินไปแต่ละงวด เป็นความผิดงวดละกรรม และลงโทษ จำคุกกระทงละไม่เกินห้าปี เป็นการแก้ไขเล็กน้อย ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 (ฎีกาที่ 544/2536)

ฎีกาที่ 1924/2527 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยฐานเจ้าพนักงานเบียดบังทรัพย์ รวม 13 กระทง จำคุกกระทงละ 3 ปี 4 เดือน รวม 43 ปี 4 เดือน ศาลอุทธรณ์เห็นว่าจำเลยเบียดบังทรัพย์ รายเดียวกัน ลงโทษตามบทเดิมและเท่าเดิม โดยจำคุกกระทงละ 3 ปี 4 เดือน แต่แก้เป็น 14 กระทง รวมเป็นจำคุก 46 ปี 8 เดือน ดังนี้เป็นการแก้ไขเล็กน้อย คู่ความต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ฎีกาที่ 2105/2527 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทำผิด 2 กรรม ฐานข่มขืนกระทำ

ชำระ จำคุก 4 ปี และฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังจำคุก 6 เดือน ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่า เป็นการกระทำกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานข่มขืนกระทำชำเรา จำคุก 4 ปี ดังนี้เป็นการแก้ไขเล็กน้อย (ฎีกาที่ 3874/2527 และฎีกาที่ 1972/2531)

ฎีกาที่ 2010/2528 ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นเฉพาะในความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 284, 309, 310 ว่าเป็นความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท อันเป็นการแก้ไขเล็กน้อย และศาลอุทธรณ์ลงโทษในความผิดฐานนี้ไม่เกิน 5 ปี ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (ฎีกาที่ 2913—2915/2528 และฎีกาที่ 4770/2530)

ฎีกาที่ 3107/2533 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยกระทงแรกจำคุก 7 ปี กระทงที่สองปรับ 1,000 บาท ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า เป็นความผิดกรรมเดียว แต่ผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษบทหนัก จำคุก 7 ปี ลดโทษให้จำเลยตาม ป. อาญา มาตรา 78 หนึ่งในสาม คงจำคุก 4 ปี 8 เดือน เป็นการแก้ไขเล็กน้อยและยังคงลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี คู่ความต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218

ฎีกาที่ 6441/2540 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด 5 กระทง จำคุกกระทงละ 9 ปี รวม 45 ปี ลดโทษให้หนึ่งในสาม คงจำคุก 30 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิด 2 กระทง จำคุกกระทงละ 7 ปี รวม 14 ปี ลดโทษให้หนึ่งในสาม คงจำคุก 9 ปี 4 เดือน เป็นการแก้ไขเล็กน้อยและให้ลงโทษจำคุกกระทงละไม่เกิน 5 ปี คู่ความต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

การเพิ่มโทษ กับการลดโทษเพราะมีเหตุบรรเทาโทษ

ฎีกาที่ 3427/2527 ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ให้เพิ่มโทษ เป็นไม่เพิ่มโทษ ไม่เป็นการแก้บทความผิด จึงเป็นการแก้ไขเล็กน้อย ศาลล่างทั้งสองพิพากษาต้องกันให้จำคุกจำเลย 2 กระทง กระทงละ 5 ปี ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ฎีกาที่ 295/2530 ศาลอุทธรณ์เพียงแต่พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ลดโทษแก่จำเลยในแต่ละกระทงความผิดเพราะมีเหตุบรรเทาโทษ และให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินกระทงละห้าปี เป็นการแก้ไขเล็กน้อย โจทก์ฎีกาขออย่าให้ลดโทษแก่จำเลยเป็นฎีกาคุลพิณิจของศาลซึ่งเป็นปัญหาข้อเท็จจริง (ฎีกาที่ 1457/2530)

การแก้จำนวนผู้เสียหายและการลดจำนวนเงินที่ให้จำเลยใช้คืน

ฎีกาที่ 3380/2527 ศาลชั้นต้นจำคุกจำเลยฐานฉ้อโกงมีกำหนด 1 ปี กับให้จำเลยคืน

หรือใช้ราคาทรัพย์สินแก่ผู้เสียหายหลายคนรวมเป็นเงินสองแสนบาทเศษ ศาลอุทธรณ์ก็เป็นว่าให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับข้อหาที่เกี่ยวกับผู้เสียหายบางคน กับลดจำนวนเงินที่ให้จำเลยใช้คืน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าข้อหาที่เกี่ยวกับผู้เสียหายที่ศาลอุทธรณ์ยกฟ้อง เป็นกรรมเดียวกับข้อหาของผู้เสียหายอื่นที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำเลย และศาลอุทธรณ์ยังคงพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยเท่าเดิม จึงเป็นการแก้ไขเล็กน้อย

ฎีกาที่ 1164/2531 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลย 2 กรรม รวมจำคุกไม่เกิน 5 ปี กับให้จำเลยใช้เงินที่ดัดโกงไปแก่ผู้เสียหาย ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เฉพาะจำนวนเงินที่ให้จำเลยใช้คืน ดังนี้เป็นการแก้ไขเล็กน้อย (ฎีกาที่ 3101/2531 และฎีกาที่ 5566/2531)

การริบทรัพย์สิน

ฎีกาที่ 215/2506 ตาม พ.ร.บ. การประมง พ.ศ. 2496 มาตรา 10 สิ่งของที่ใช้หรือได้มาในการกระทำความผิด ศาลจะริบเสียก็ได้ เป็นการให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจ ศาลชั้นต้นลงโทษปรับและริบของกลาง ศาลอุทธรณ์แก้เฉพาะไม่ริบของกลาง เป็นการแก้ไขเล็กน้อย โจทก์ฎีกาขอให้ริบของกลางไม่ได้

ฎีกาที่ 2732/2527 พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 10 วรรคสอง ให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการริบเครื่องมือที่ใช้ในการเล่น ศาลชั้นต้นลงโทษปรับและริบของกลาง ศาลอุทธรณ์แก้เป็นไม่ริบของกลาง เป็นการแก้ไขเล็กน้อย โจทก์ฎีกาขอให้ริบของกลางอันเป็นปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้

ฎีกาที่ 3798/2527 จำเลยใช้รถยนต์บรรทุกทรายเกินน้ำหนักที่กำหนดเดินบนทางหลวงแผ่นดิน ศาลชั้นต้นลงโทษปรับ แต่ไม่ริบรถ โดยวินิจฉัยว่ามีใช้ทรัพย์สินอันจะพึงริบ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า รถของกลางเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 33 (1) แต่ยังไม่สมควรริบ พิพากษายืน โจทก์ฎีกาขอให้ริบรถของกลาง เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218

ฎีกาที่ 705/2529 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนให้จำคุกจำเลยตาม ป. อาญา มาตรา 335 มีกำหนด 1 ปี 6 เดือน คู่ความต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 เมื่อศาลล่างใช้ดุลพินิจไม่ริบรถของกลางที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิด การที่โจทก์ฎีกาขอให้ริบ เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามฎีกา

ฎีกาที่ 2681/2531 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยฐานขับรถยนต์บรรทุกมีน้ำหนักเกินกว่าอัตราที่กำหนดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ปรับ 1,000 บาท รถยนต์ของกลางไม่ริบ

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เฉพาะของกลางเป็นให้ริบ เป็นการแก้ไขเล็กน้อย ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 จำเลยฎีกาขอให้ไม่ริบของกลาง เป็นการโต้เถียงคุณพินิจของศาลเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตามบทกฎหมายดังกล่าว ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย (ฎีกาที่ 6377/2539)

กรณีที่ปรับจำเลยสถานเดียว แม้จะเกินสี่หมื่นบาท

คำสั่งคำร้องที่ 137/2523 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้ปรับจำเลยหนึ่ง-ล้านบาทเศษ จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงโดยอ้างว่าศาลชั้นต้นลงโทษปรับเกินหมื่นบาท กรณีต้องบังคับตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 219 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ ต้องห้ามตามมาตรา 218 (คำสั่งคำร้องที่ 25/2532)

กรณีที่ถือว่ามิได้ลงโทษจำคุกจำเลยเกินห้าปี

คำสั่งคำร้องที่ 352/2518 ศาลชั้นต้นจำคุกจำเลย 1 ปี 3 เดือน แต่ให้รอการลงโทษไว้ 2 ปี ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่า ให้ส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรมที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กจนกว่าจำเลยจะมีอายุครบ 18 ปี ตาม ป. อาญา มาตรา 74, 75 เป็นการแก้ไขเล็กน้อย ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (ฎีกาที่ 432/2520, ฎีกาที่ 149/2521 และฎีกาที่ 961/2530)

ฎีกาที่ 3352/2524 การที่ศาลสั่งให้ส่งตัวจำเลยไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางมิใช่การลงโทษ แต่เป็นวิธีการที่เบากว่าการลงโทษจำคุก ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 (ฎีกาที่ 1845/2532 และฎีกาที่ 3174/2538)

ฎีกาที่ 2564/2540 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย 10 ปี ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกและอบรมยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีกำหนดขั้นต่ำ 2 ปี และขั้นสูง 3 ปี การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปฝึกและอบรมนี้ เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นอันเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษทางอาญา จึงไม่เป็นการลงโทษจำเลยตาม ป. อาญา มาตรา 18 ต้องถือว่าศาลชั้นต้นมิได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกิน 5 ปี ดังนั้นเมื่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษายืน คู่ความจึงต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ประกอบ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 124 (ฎีกาที่ 4984/2541)

ฎีกาที่ 3419/2530 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป. อาญา มาตรา 288 และ พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ มาตรา 7, 8 ทวิ, 72, 72 ทวิ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิดตาม ป. อาญา มาตรา 288 ให้จำคุกตลอดชีวิต ส่วนความผิดตาม พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแล้ว จึงไม่กำหนดโทษในข้อหานี้อีก ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า สำหรับ ความผิดตาม พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ นั้น เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดและศาลอุทธรณ์ พิพากษายืน แม้จะมีได้กำหนดโทษไว้ แต่ความผิดฐานดังกล่าวมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี จำเลย จึงต้องห้ามฎีกาความผิดฐานดังกล่าวในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218

ตัวอย่างที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็นการแก้มาก

แก้บทและแก้โทษ

ฎีกาที่ 874/2491 ศาลชั้นต้นลงโทษฐานกระทำความผิดสำเร็จ จำคุก 2 ปี ศาลอุทธรณ์ แก้เป็นว่าให้ลงโทษฐานพยายาม จำคุก 1 ปี เป็นการแก้มาก

ฎีกาที่ 637/2493 ศาลชั้นต้นลงโทษฐานเป็นเจ้าพนักงานยกยอกตามกฎหมายลักษณะ อาญา มาตรา 131 จำคุก 5 ปี ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าให้ลงโทษฐานยกยอกตามมาตรา 319 ข้อ 3 จำคุก 4 ปี เป็นการแก้ทั้งบทกฎหมายและกำหนดโทษ ถือได้ว่าเป็นการแก้มาก (ฎีกาที่ 1118. 1119/2531)

ฎีกาที่ 872/2509 ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลยฐานชิงทรัพย์ 5 ปี เพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง ตาม ป. อาญา มาตรา 93 เป็นจำคุก 7 ปี 6 เดือน ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าไม่เพิ่มโทษ ถือได้ว่าศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ทั้งบทและโทษ เป็นการแก้ไขมาก

ฎีกาที่ 1714/2515 ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าจำเลยยิงผู้เสียหายเพื่อป้องกันตน แต่กระทำไป เกินสมควรแก่เหตุ ลงโทษตาม ป. อาญา มาตรา 288, 80, 60, 68, 69 จำคุก 3 ปี ศาลอุทธรณ์ ฟังว่าจำเลยกระทำโดยบันดาลโทษะ ลงโทษตามมาตรา 288, 80, 60, 72 จำคุก 2 ปี เป็นการ แก้มาก

ฎีกาที่ 1737/2516 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยตาม ป. อาญา มาตรา 288, 83, 81 ประกอบ ด้วยมาตรา 53 (2) จำคุก 3 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ ให้ลงโทษตามมาตรา 288, 83, 80 ประกอบด้วยมาตรา 53 (1) จำคุก 4 ปี เป็นการแก้มาก (ฎีกาที่ 908/2520 และฎีกาที่ 1738/2528)

ฎีกาที่ 1087/2520 ศาลชั้นต้นจำคุก 7 ปี ตาม ป. อาญา มาตรา 282, 319 โดยลงโทษ บทหนักตามมาตรา 282 วรรคสาม ศาลอุทธรณ์แก้เป็นจำคุก 4 ปี ตามมาตรา 282 วรรคสาม แต่ไม่ผิดมาตรา 319 เป็นการแก้บทและกำหนดโทษ ถือเป็นแก้มาก (ขอให้เปรียบเทียบกับคำสั่ง

คำร้องที่ 473, 474/2515 หน้า 235)

ฎีกาที่ 2264/2520 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยตาม ป. อาญา มาตรา 288, 78 จำคุก 12 ปี ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าจำเลยผิดตามมาตรา 288, 72, 78 จำคุก 2 ปี 8 เดือน เป็นแก้มาก

คำสั่งคำร้องที่ 579, 580/2522 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิดตาม ป. อาญา มาตรา 266, 268 ให้ลงโทษตามมาตรา 268 จำคุก 3 ปี ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าจำเลยผิดตามมาตรา 266 จำคุก 1 ปี วินิจฉัยว่า ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขทั้งบทมาตราลงโทษและกำหนดโทษ เป็นการแก้ไขมาก (ฎีกาที่ 4788/2538)

การแก้บทและแก้โทษนั้น ตามปกติจะถือว่าเป็นการแก้มาก แต่ถ้าบทที่ถูกแก้ อยู่ในมาตราเดียวกัน เช่นนี้ อาจจะเป็นการแก้ไขเล็กน้อยหรือเป็นการแก้มากก็ได้แล้วแต่กรณี

ก. กรณีที่วินิจฉัยว่าเป็นการแก้ไขเล็กน้อย

ฎีกาที่ 2177/2520 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิดตาม ป. อาญา มาตรา 357 วรรคสอง จำคุก 4 ปี ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าจำเลยผิดตามมาตรา 357 วรรคแรก จำคุก 2 ปี เป็นแก้เล็กน้อย

ฎีกาที่ 4524/2530 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยฐานมีกัญชาไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 76 จำคุก 1 ปี 4 เดือน และปรับ 14,000 บาท โทษจำคุกให้ร้อ ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าให้ลงโทษฐานมีกัญชาไว้ในครอบครองตามมาตรา 76 วรรคหนึ่ง จำคุก 3 เดือน และปรับ 1,000 บาท โทษจำคุกให้ร้อ เป็นการแก้บทกฎหมายมาตราเดียวกัน จึงเป็นการแก้ไขเล็กน้อย

ข. กรณีที่วินิจฉัยว่าเป็นการแก้มาก

ฎีกาที่ 2220/2527 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยตาม ป. อาญา มาตรา 276 วรรคสอง จำคุก 5 ปี ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าจำเลยผิดตามมาตรา 276 วรรคหนึ่ง จำคุก 2 ปี ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองอัตราโทษขั้นต่ำและขั้นสูงต่างกันมาก ประกอบกับความผิดตามวรรคหนึ่งยอมความได้ ส่วนตามวรรคสองยอมความไม่ได้ การแก้วรรคในกรณีนี้ และแก้โทษด้วย จึงเป็นการแก้ไขมาก

รอกการลงโทษ

ฎีกาที่ 1230/2515 ศาลชั้นต้นจำคุกจำเลย 1 ปี และปรับ 2,000 บาท โทษจำร้อ ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าให้จำคุกสถานเดียว ไม่รอกการลงโทษ เป็นการแก้ไขมาก

คำสั่งร้องที่ 810/2519 ศาลชั้นต้นจำคุกจำเลย 2 ปี ศาลอุทธรณ์แก้ไขหรือการลงโทษเป็นการแก้ไขมาก (ฎีกาที่ 590/2522)

ข้อห้ามฎีกาตามมาตรา 219

* มาตรา 219 บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่ข้อห้ามนี้มีให้ใช้แก่จำเลยในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมาก และเพิ่มเติมโทษจำเลย”

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นข้อห้ามใจทงมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง สำหรับคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลย หากโทษที่ลงนั้นเป็นโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยและโทษที่ลงไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าว ส่วนจำเลยก็ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงสำหรับคดีดังกล่าวเช่นกัน แต่มีข้อยกเว้นในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมากและเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย เช่นนี้ จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้

การที่จะพิจารณาว่าคดีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ ต้องแยกพิจารณาเป็นรายกระทงไป

ตัวอย่างที่วินิจฉัยว่าต้องห้ามฎีกาตามมาตรา 219

ฎีกาที่ 2765/2522 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทำผิดกระทงเดียว ปรับ 5,000 บาท ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าจำเลยทำผิด 3 กระทง เรียงกระทงปรับ 15,000 บาท ฎีกาข้อเท็จจริงไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 219

ฎีกาที่ 623/2524 ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลย 2 เดือน ปรับ 2,000 บาท โทษจำรอศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าให้จำเลยโฆษณาคำพิพากษาในหนังสือพิมพ์ด้วย ส่วนโทษจำคุกและปรับตามเดิม ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 219 (ฎีกาที่ 4389/2531)

ฎีกาที่ 1539/2525 ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลย 9 เดือน ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าให้มอบตัวจำเลยแก่บิดา โดยให้ศาลชั้นต้นวางข้อกำหนดตาม ป.อาญา มาตรา 74,75 วินิจฉัยว่า

* มาตรา 219 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อาญา (ฉบับที่ 17) พ.ศ.2532 มาตรา 12

วิธีการดังกล่าวมากกว่าโทษจำคุก ถือว่าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกว่าโทษจำคุก ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 219 คู่ความต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ฎีกาที่ 1424/2530 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยตาม ป. อาญา มาตรา 277 วรรคหนึ่ง, 279 ให้ลงโทษตามมาตรา 277 ซึ่งเป็นบทหนัก จำคุก 4 ปี เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรม ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าจำเลยผิดตามมาตรา 277 วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา 80 จำคุก 2 ปี 4 เดือน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรม เป็นการแก้มาก แต่การที่ศาลทั้งสองเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรมมิใช่การลงโทษ ถือมิได้ว่าศาลทั้งสองพิพากษาลงโทษจำเลยเกินกว่าโทษจำคุกตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 219 จึงต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ฎีกาที่ 4389/2531 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย 1 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าให้รอกการลงโทษจำคุก แต่ให้ลงโทษปรับด้วย 10,000 บาท ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 219 คำพิพากษาของศาลล่างทั้งสองที่สั่งให้จำเลยและบริวารออกไปจากป่า มิใช่โทษที่ลงแก่จำเลย แต่เป็นการสั่งตามที่ พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 มาตรา 72 ตรี ให้อำนาจไว้ ไม่ทำให้คู่ความมีสิทธิฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (ฎีกาที่ 2644/2539)

ฎีกาที่ 1662/2535 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตาม ป.อาญา มาตรา 343, 86 จำคุก 2 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าจำเลยมีความผิดตามมาตรา 341, 86 จำคุก 1 ปี 4 เดือน แม้เป็นการแก้ไขมาก แต่จำคุกไม่เกิน 2 ปี จึงต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 219

ฎีกาที่ 2803/2535 ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลย 6 เดือน ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าให้ปรับจำเลย 3,000 บาทอีกสถานหนึ่งและรอกการลงโทษไว้ โทษที่จำเลยได้รับตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์จึงต่ำกว่าโทษตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น มิใช่ศาลอุทธรณ์พิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย จำเลยต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 219 (ฎีกาที่ 421/2537 และฎีกาที่ 5898-9/2540)

ตัวอย่างที่วินิจฉัยว่าแก้ไขมากและเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

ฎีกาที่ 729/2533 ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกจำเลย 4 เดือน และปรับ 1,000 บาท โทษจำคุกให้รอก ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าให้จำคุก 2 เดือน ไม่รอกการลงโทษและไม่ปรับ เช่นนี้ ถือว่าศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมากและเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย จึงไม่ต้องห้ามจำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 219 ซึ่งแก้ไขโดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อาญา

(ฉบับที่ 17) พ.ศ.2532 มาตรา 12 (คำสั่งคำร้องที่ 12/2534)

ในกรณีที่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง หากคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจวินิจฉัยข้อเท็จจริงได้

ฎีกาที่ 185/2523 แม้เป็นคดีที่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง เมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกา ศาลฎีกาก็รอการลงโทษได้

ฎีกาที่ 1007/2524 คดีที่คู่ความฎีกาได้แต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย เมื่อมีเหตุสมควรรอการลงโทษ ศาลฎีกามีอำนาจรอการลงโทษจำเลยได้ (ฎีกาที่ 1886/2523 และฎีกาที่ 1759/2526)

ฎีกาที่ 2219/2527 คดีที่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาของจำเลยในการพิจารณาของศาลฎีกาปรากฏว่า ความผิดฐานผลิตกัญชาและความผิดฐานมีกัญชาเป็นความผิดกรรมเดียวกัน แต่ศาลล่างลงโทษมาเป็น 2 กรรม ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นแก้ไขเสียให้ถูกต้องเพราะเป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และเมื่อได้ยกปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวขึ้นวินิจฉัยแล้ว แม้จำเลยจะฎีกาเพียงขอให้รอการลงโทษ ซึ่งเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง และต้องห้าม ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง รวมถึงดุลพินิจในการกำหนดโทษด้วย (ฎีกาที่ 2742/2527)

ในกรณีที่จำเลยทำผิดหลายกรรมเกี่ยวพันกัน และคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเพียงบางกรรม หากศาลฎีกาเห็นว่าพยานหลักฐานของโจทก์ซึ่งเป็นชุดเดียวกัน เป็นที่สงสัยและเป็นพิรุธ ลงโทษจำเลยไม่ได้ ก็มีอำนาจยกฟ้องถึงความผิดกระทงอื่นซึ่งมิได้ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาด้วย

ฎีกาที่ 310/2524 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยฐานมีเฮโรอินไว้ในครอบครอง จำคุก 1 ปี ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าจำเลยมีความผิดฐานมีเฮโรอินไว้เพื่อจำหน่าย จำคุก 5 ปี จำหน่ายเฮโรอินจำคุก 5 ปี และมีเฮโรอินไว้ในครอบครองจำคุก 1 ปี รวมจำคุก 11 ปี จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แม้ข้อหาฐานมีเฮโรอินไว้ในครอบครองต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่เป็นความผิดเกี่ยวพันกับความผิดฐานมีเฮโรอินไว้เพื่อจำหน่ายและจำหน่ายเฮโรอิน เมื่อพยานหลักฐานของโจทก์ชุดเดียวกันเป็นที่สงสัยและเป็นพิรุธ ลงโทษจำเลยไม่ได้ เช่นนี้ ศาลฎีกามีอำนาจตามป.วิ.อาญา มาตรา 185 ยกฟ้องถึงความผิดฐานมีเฮโรอินไว้ในครอบครองด้วย (ฎีกาที่ 1027/2533 และฎีกาที่ 3104/2533)

หากความผิดกระทงอื่นซึ่งมิได้ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกานั้น ได้ยุติแล้วเพราะศาลมีคำสั่งไม่รับฎีกาหรือเพราะเหตุอื่น เช่นนี้ ศาลฎีกาจะก้าวล่วงไปวินิจฉัยไม่ได้

ฎีกาที่ 2609/2527 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานแผ้วถางครอบครองที่ดินอันเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ กับฐานผลิตกัญชาและมีกัญชาไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่าย เมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเฉพาะความผิดฐานแผ้วถางฯ ส่วนความผิดฐานผลิตและมีกัญชาศาลไม่รับฎีกาของจำเลยเพราะต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ดังนี้ ศาลฎีกาจะก้าวล่วงไปวินิจฉัยข้อหาฐานผลิตและมีกัญชาฯ ที่ยุติไปแล้วไม่ได้

ฎีกาที่ 13/2531 ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยในความผิดตาม พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ และยกฟ้องข้อหาพยายามฆ่า โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าจำเลยมีความผิดข้อหาพยายามฆ่าด้วย จำเลยฎีกาเพียงว่า ศาลอุทธรณ์กำหนดโทษรุนแรงเกินไป ดังนี้ เมื่อศาลฎีกาเห็นว่าพยานหลักฐานโจทก์ยังไม่พอฟังลงโทษจำเลยในข้อหาพยายามฆ่าแล้ว ก็มีอำนาจยกฟ้องได้ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 185 ประกอบด้วยมาตรา 215 และ 225 ส่วนความผิดตาม พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ นั้น ปรากฏว่าโจทก์จำเลยต่างไม่อุทธรณ์ จึงเป็นอันยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ฎีกาของจำเลยในความผิดดังกล่าวจึงเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

ข้อห้ามฎีกาตามมาตรา 219 ทวิ

มาตรา 219 ทวิ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้คู่ความฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งในข้อเท็จจริง ในปัญหาเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยแต่อย่างเดียว แม้อคดีนั้นจะไม่ต้องห้ามฎีกาก็ตาม

ในการนับกำหนดโทษจำคุกตามความในมาตรา 218 และ 219 นั้น ห้ามมิให้คำนวณกำหนดเวลาที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยรวมเข้าด้วย”

วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีบัญญัติไว้ใน ป. อาญา มาตรา 39 ได้แก่

- (1) กักกัน
- (2) ห้ามเข้าเขตกำหนด
- (3) เรียกประกันทัณฑ์บน
- (4) คุ่มตัวไว้ในสถานพยาบาล
- (5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

การกักกันตาม ป. อาญา ไม่ใช่โทษ แต่เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งมีลักษณะเบากว่าโทษจำคุก

ในคดีที่คู่ความต้องห้ามฎีกา คู่ความจะฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งในข้อเท็จจริง ในปัญหาเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ได้ หรือหากเป็นคดีที่ไม่ต้องห้ามฎีกา คู่ความก็ต้องฎีกาประเด็นในคดีซึ่งเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยด้วย จะฎีกาคัดค้านเฉพาะคำพิพากษาหรือคำสั่งในข้อเท็จจริงในปัญหาเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างเดียว ไม่ได้

สำหรับความในวรรคสองของมาตรา 219 ทวิ หมายความว่า หากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่น ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกจำเลยฐานลักทรัพย์ มีกำหนด 3 ปี และให้กักกันฐานเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัยอีก 3 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ดังนั้นต้องถือว่าศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นและให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี คู่ความต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 218 กล่าวคือต้องถือว่าศาลล่างทั้งสองลงโทษจำคุกจำเลยเพียง 3 ปี ส่วนโทษกักกันอีก 3 ปีนั้น ไม่ใช่โทษจำคุก จะนำมารวมกับโทษจำคุก แล้วถือว่าศาลล่างทั้งสองลงโทษจำคุกจำเลย 6 ปี คู่ความไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้

ฎีกาที่ 1455/2511 การกักกันตาม ป. อาญาไม่ใช่โทษ เป็นเพียงวิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งมีลักษณะมากกว่าโทษจำคุก ฉะนั้น จะอนุโลมกำหนดเวลากักกันเป็นกำหนดโทษจำคุกหรือรวมกับโทษจำคุกเพื่อใช้สิทธิฎีกาไม่ได้

ข้อห้ามฎีกาตามมาตรา 219 ตรี

มาตรา 219 ตรี บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลชั้นต้นลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก หรือเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก หรือคดีที่เกี่ยวกับการกักขังแทนค่าปรับ หรือกักขังเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน ถ้าศาลอุทธรณ์มิได้พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริง”

การกักขังเป็นโทษตาม ป. อาญา มาตรา 18 (3)

กรณีศาลชั้นต้นลงโทษกักขังแทนโทษจำคุกมีบัญญัติไว้ใน ป. อาญา มาตรา 23 กล่าวคือศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน จำเลยไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ เช่นนี้ ศาลจะให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกก็ได้

กรณีเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก มีบัญญัติไว้ใน ป. อาญา มาตรา 27 กล่าวคือเมื่อผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยของสถานที่กักขัง หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกในคดีอื่นในระหว่างที่ถูกกักขัง ศาล

มีอำนาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกได้

กรณีที่เกี่ยวข้องกับการกักขังแทนค่าปรับ มีบัญญัติไว้ใน ป. อาญา มาตรา 29 กล่าวคือ ผู้ต้องโทษปรับ แล้วไม่ชำระค่าปรับ อาจถูกกักขังแทนค่าปรับได้

(ฎีกาที่ 403/ 2517 ผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับตาม ป. อาญา มาตรา 29 หากทำผิดข้อกำหนดตามมาตรา 27 ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกได้)

กรณีกักขังเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน มีบัญญัติไว้ใน ป. อาญา มาตรา 37 (3) กล่าวคือ ผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ริบ ไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด และศาลเห็นว่าผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินได้ แต่ไม่ส่งหรือสามารถชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชำระ ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี

ในทุกกรณีดังกล่าว แม้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์จะใช้ดุลพินิจตรงกันหรือต่างกัน คู่ความย่อมต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่ศาลอุทธรณ์จะพิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น

คำสั่งคำร้องที่ 28/2526 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตาม พ.ร.บ. การพนัน จำคุก 1 เดือน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังมีกำหนดเวลาเท่าเดิม ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้องโจทก์ โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ ไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 219 ตรี

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 535/2540 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษกักขังจำเลยแทนโทษจำคุก ศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้น จำเลยฎีกาขอให้ออกร่างโทษหรือออการลงโทษเป็นฎีกาโต้แย้งดุลพินิจในการลงโทษ เป็นปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 219 ตรี (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 2155/2539)

ฎีกาที่ 8153/2540 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย 1 เดือน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่า ไม่เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน และลงโทษปรับ 6,000 บาทอีกสถานหนึ่ง โทษจำคุกให้ออการลงโทษไว้ 2 ปี กับให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติเดือนละครั้ง เป็นเวลา 1 ปีนั้น เป็นการพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นมิใช่พิพากษากลับ ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 219 ตรี

ในกรณีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล แม้ศาลชั้นต้นลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก และศาลอุทธรณ์มิได้พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น ก็ไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ฎีกาที่ 2916/2522 นายประกันเปลี่ยนตัวผู้ต้องหาในชั้นพนักงานสอบสวนขอมัดฟ้องและฝากขังผู้ต้องหา ศาลชั้นต้นสั่งลงโทษนายประกันฐานละเมิดอำนาจศาล ให้จำคุก 15 วัน

เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน นายประกันฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้

ข้อห้ามฎีกาตามมาตรา 220

* มาตรา 220 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในคดีซึ่งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์”

แต่เดิมนั้น ในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ หากศาลใดศาลหนึ่งยกฟ้องโดยอาศัยข้อกฎหมาย คู่ความมีสิทธิฎีกาได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย หรือในกรณีที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษายกฟ้องโดยอาศัยข้อเท็จจริง คู่ความก็ยังมีสิทธิฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายได้ แต่เมื่อมาตรานี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อาญา (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2532 แล้ว ผลจึงเป็นว่าในกรณีที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษายกฟ้อง คู่ความต้องห้ามฎีกาเสมอ ไม่ว่าจะปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย (คำสั่งคำร้องที่ 96/2533)

ฎีกาที่ 2168/2528 ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า จำเลยกระทำผิดด้วยความจำเป็นพอสมควรแก่เหตุตาม ป. อาญา มาตรา 67 ซึ่งไม่ต้องรับโทษชอบที่ศาลชั้นต้นจะพิพากษายกฟ้องตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 185 แม้ศาลชั้นต้นจะพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ และได้คุมประพฤติดำเลย ก็มีผลเท่ากับพิพากษายกฟ้อง เมื่อศาลอุทธรณ์ฟังว่าจำเลยมิได้กระทำผิดพิพากษายกฟ้อง กรณีจึงต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 220

ฎีกาที่ 191/2533 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อาญา มาตรา 336 ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้ว เห็นว่าคดีไม่มีมูลพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน เช่นนี้ โจทก์ฎีกาไม่ได้แม้จะเป็นปัญหาข้อกฎหมายเพราะต้องห้ามตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 220 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อาญา (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2532 มาตรา 13 (ฎีกาที่ 4824/2533 และฎีกาที่ 3534/2541)

ฎีกาที่ 902/2533 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค และฐานฉ้อโกง ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด พิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า โจทก์ถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนโดยอ้างว่าจะนำคดีมาฟ้องเอง สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป พิพากษายืน เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น ให้ยกฟ้องโจทก์ จึงต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 220

* มาตรา 220 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อาญา (ฉบับที่ 17) W.ff.2532 มาตรา 13

ฎีกาที่ 578/2535 โจทก์และโจทก์ร่วมฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานพยายามฆ่าโจทก์ร่วมและฆ่าเด็กชาย ป. โดยเจตนา ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง ดังนี้ ความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นนั้น ทั้งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ยกฟ้องโจทก์ จึงต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 220 (ฎีกาที่ 2065/2536 และฎีกาที่ 9279/2539)

ฎีกาที่ 3937/2535 ศาลชั้นต้นตรวจคำฟ้องของโจทก์แล้วสั่งไม่รับคำฟ้อง ถือได้ว่าเป็นคำสั่งไม่ประทับฟ้องตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 161 เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง จึงต้องห้ามฎีกาตามมาตรา 220 ที่แก้ไขใหม่

คำสั่งคำร้องที่ 991/2534 คดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง แม้ศาลอุทธรณ์จะพิพากษายกอุทธรณ์ของโจทก์เพราะเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายก็ตาม แต่การยกอุทธรณ์ดังกล่าวก็มีผลเท่ากับยกฟ้องโจทก์ ดังนั้น แม้ฎีกาของโจทก์จะเป็นปัญหาข้อกฎหมายก็ต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 220 ที่แก้ไขแล้ว

ฎีกาที่ 3185/2538 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำสั่งศาลชั้นต้นที่ว่า โจทก์ฟ้องโดยไม่นำตัวจำเลยมาส่งศาลพร้อมฟ้อง สั่งไม่ประทับฟ้องและจำหน่ายคดีเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ คู่ความต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 220

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 359/2539 ป.วิ. อาญา มาตรา 220 บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้วว่า ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในคดีซึ่งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ ไม่อาจนำ ป.วิ. แห่ง มาตรา 242 (3) (4), 243 (1) (3) (ก) (ข) และมาตรา 247 มาใช้บังคับโดยอนุโลมโดยอาศัย ป.วิ. อาญา มาตรา 15

คำสั่งคำร้องที่ 947/2539 ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้ว เห็นว่าคดีไม่มีมูลพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายกอุทธรณ์ของโจทก์ โจทก์ฎีกา ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าเมื่อศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ คดีของโจทก์จึงต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 220 ไม่รับฎีกาของโจทก์ โจทก์ฎีกาเป็นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นต่อศาลฎีกา ศาลฎีกามีคำสั่งว่า คดีนี้ศาลอุทธรณ์พิพากษายกอุทธรณ์ของโจทก์ กรณีจึงไม่ต้องห้ามมิให้โจทก์ฎีกาตามบัญญัติไว้ใน ป.วิ. อาญา มาตรา 220 ให้รับฎีกาของโจทก์ให้ศาลชั้นต้นดำเนินการต่อไป (ขอให้เปรียบเทียบกับคำสั่งคำร้องที่ 991/2534)

ฎีกาที่ 4712/2540 ศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีโจทก์ขาดอายุความ มีคำสั่งให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ห้ามมิให้คู่ความฎีกาตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 220

ฎีกาที่ 5863-4/2541 ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า มูลหนี้ตามเช็คพิพาทได้มีการทำสัญญา ประนีประนอมยอมความกันในคดีแพ่งและคดีถึงที่สุดแล้ว มูลหนี้ตามเช็คพิพาทเป็นอันสิ้นผล ผูกพัน คดีจึงเลิกกัน สิทธินาคดีอาณามาฟ้องจึงระงับไป จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ จึงต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 220

ตัวอย่างที่ศาลวินิจฉัยว่ามีไต่กรรมที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ยกฟ้องโจทก์ ตามมาตรา 220

คำสั่งคำร้องที่ 164/2521 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายที่ดิน โดยขอให้จำเลยออกจากที่ดินที่บุกรุก และริบโรงรถของจำเลย ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ศาลอุทธรณ์แก้เป็นว่าให้จำเลยรื้อโรงรถออกไปจากที่พิพาท นอกจากที่แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น เช่นนี้ จำเลยฎีกาได้ ไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 220

คำสั่งคำร้องที่ 1729/2528 โจทก์ขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 181, 166 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้อง และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน กรณีเช่นนี้ไม่ใช่กรรมที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ยกฟ้องโจทก์ จะนำบทบัญญัติมาตรา 220 แห่ง ป.วิ. อาญา มาบังคับหาได้ไม่ โจทก์มีสิทธิฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (คำสั่งคำร้องที่ 894/2534)

ฎีกาที่ 321/2535 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลย ตาม ป.อาญา มาตรา 288, 80 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามมาตรา 288, 80 ประกอบด้วยมาตรา 65 วรรคสอง จำคุก 2 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง วินิจฉัยว่า ตามข้อเท็จจริงดังกล่าว ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยฐานพยายามฆ่าผู้อื่นแล้ว มิใช่พิพากษายกฟ้อง เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง โจทก์ย่อมฎีกาในข้อหาพยายามฆ่าผู้อื่นได้

คำสั่งคำร้องที่ 1844/2535 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับประทับฟ้องโจทก์โดยอ้างว่าศาลไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน วินิจฉัยว่า ไม่ใช่กรรมที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ ไม่ต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 170 วรรคแรก ประกอบมาตรา 220 จึงให้รับฎีกาโจทก์

กรณีที่ไม่อยู่ในข้อห้ามฎีกาตามมาตรา 218 ถึงมาตรา 220

คำสั่งคำร้องที่ 342/2519 ในกรณีที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบ โดยอ้างว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของ มิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 36 นั้น

แม้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำร้องของผู้ร้องโดยอาศัยข้อเท็จจริง ผู้ร้องก็ฎีกาได้
ไม่อยู่ในบังคับของ ป.วิ. อาญา มาตรา 220 (ฎีกาที่ 1025/2522, คำสั่งคำร้องที่ 132/2523 และ
คำสั่งคำร้องที่ 802/2527)

การอนุญาตให้ฎีกาและการรับรองในฎีกา

มาตรา 221 บัญญัติว่า “ในคดีซึ่งห้ามฎีกาไว้โดยมาตรา 218, 219 และ 220 แห่ง
ประมวลกฎหมายนี้ ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็น
แย้งในศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่คัดค้านนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควร
สู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา หรืออธิบดีกรมอัยการลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาว่ามีเหตุ
อันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ก็ให้รับฎีกานั้นไว้พิจารณาต่อไป”

กฎหมายมาตรานี้บัญญัติไว้ทำนองเดียวกับการอนุญาตให้อุทธรณ์และการรับรองใน
อุทธรณ์ตามมาตรา 193 ตรี ซึ่งได้รวมกล่าวมาแล้วในมาตรา 193 ตรี จึงไม่พูดถึงในรายละเอียดอีก

ข้อแตกต่างระหว่างมาตรา 221 กับมาตรา 193 ตรี มีเพียงประการเดียว กล่าวคือ
ตามมาตรา 193 ตรี อธิบดีกรมอัยการหรือพนักงานอัยการซึ่งอธิบดีกรมอัยการได้มอบหมาย
มีอำนาจลงลายมือชื่อรับรองให้อุทธรณ์ ส่วนตามมาตรา 221 อธิบดีกรมอัยการเท่านั้นที่มีอำนาจ
ลงลายมือชื่อรับรองให้ฎีกา

คดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น เมื่อในชั้นอุทธรณ์ไม่มีการอนุญาตให้
อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงแล้ว ศาลชั้นต้นจะอนุญาตให้ฎีกาข้อเท็จจริงในชั้นฎีกา ไม่ได้ (ฎีกาที่
3642/2526)

ฎีกาที่ 1675/2529 คดีที่ศาลชั้นต้นยกฟ้องและต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง
การที่ศาลชั้นต้นรับอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์รับวินิจฉัยให้นั้น ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณา
ถือว่าไม่มีข้อเท็จจริงที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลอุทธรณ์โดยชอบ โจทก์จะฎีกาในปัญหา
ข้อเท็จจริงหาได้ไม่ แม้จะมีผู้พิพากษาซึ่งลงชื่อในคำพิพากษาศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ฎีกาใน
ปัญหาข้อเท็จจริงได้ก็ตาม

ฎีกาที่ 3563/2536 เมื่อข้อหาความผิดฐานซ่อนเร้นศพเพื่อปิดบังการตายและเหตุแห่ง
การตายต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 193 ทวิ การที่ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ของ
โจทก์และศาลอุทธรณ์รับวินิจฉัยจึงเป็นการไม่ชอบ อัยการสูงสุดไม่มีอำนาจรับรองให้ฎีกาปัญหา
ข้อเท็จจริงซึ่งยุติในศาลชั้นต้นแล้ว ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยข้อหานี้ (ฎีกาที่ 862/2537)

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 2155/2539 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 219 ตรี และ ไม่สามารถรับรองให้ฎีกาตามมาตรา 221 ได้ การรับรองให้ฎีกาของอัยการสูงสุดจึงไม่ชอบ

ฎีกาที่ 4197/2541 ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ความผิด ดังกล่าวจึงต้องห้ามฎีกาทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 220 ฎีกาของโจทก์เป็นฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย แต่อัยการสูงสุดรับรองว่า รูปคดีมีเหตุอันควรที่ ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง จึงรับรองฎีกาของโจทก์เพื่อศาลฎีกาจะได้พิจารณา พิพากษาต่อไป อันเป็นการรับรองให้ฎีกาเฉพาะในปัญหาข้อเท็จจริง การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ รับฎีกาโจทก์จึงไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 220 และ 221 ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

ผู้พิพากษาที่มีอำนาจอนุญาตให้ฎีกานั้น ต้องเป็นผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อใน คำพิพากษา หรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์ หากผู้พิพากษาอื่นเป็นผู้อนุญาต การอนุญาตนั้นก็ไม่ใช่ด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 221 ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย (ฎีกาที่ 174/2530)

คำสั่งคำร้องที่ 70/2529 ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 221 บัญญัติให้เป็นอำนาจของผู้พิพากษา ศาลล่างทั้งสองและอธิบดีกรมอัยการโดยเฉพาะที่จะพิจารณารับรองฎีกา ศาลฎีกาไม่มีอำนาจ

ฎีกาที่ 3420/2538 ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นในศาลที่รับประเด็นไม่มีอำนาจอนุญาตให้ คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

กรณีข้อเท็จจริงข้อใดยุติแล้ว จะอนุญาตหรือรับรองให้ฎีกาไม่ได้

ฎีกาที่ 3225/2531 ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกจำเลย 1 เดือน โทษจำคุกการลงโทษ โจทก์ ฝ่ายเดียวอุทธรณ์ไม่ให้การลงโทษ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าไม่รอการลงโทษ จำเลย ฎีกาว่าพยานหลักฐานโจทก์ฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิด โจทก์มีส่วนก่อชนวนและทะเลาะวิวาท จึงมิใช่ผู้เสียหาย โจทก์หันมาจะชกจำเลย จำเลยจึงต้องป้องกันตัว วินิจฉัยว่า ข้อที่จำเลยฎีกา ส่วนเป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่จำเลยมิได้อุทธรณ์คัดค้าน จึงเป็นข้อที่มีได้ว่ากันมาในศาลอุทธรณ์ แม้จำเลยจะได้รับอนุญาตให้ฎีกา ศาลฎีกาก็ไม่รับวินิจฉัย

ฎีกาที่ 3327/2531 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยมิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งกัญชาอันเป็น ยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข จำเลยให้การรับสารภาพ ดังนั้นการที่จำเลยฎีกาว่า จำเลยไม่ทราบถึงประกาศของกระทรวงสาธารณสุข จึงเป็นข้อที่มีได้

ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้น แม้ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นซึ่งพิจารณาจะอนุญาตให้จำเลยฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ ศาลฎีกาก็ไม่รับวินิจฉัย

การฟังข้อเท็จจริงของศาลฎีกา ในคดีมีปัญหาแต่เฉพาะข้อกฎหมาย

มาตรา 222 บัญญัติว่า “ถ้าคดีมีปัญหาแต่เฉพาะข้อกฎหมาย ในการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายนั้น ศาลฎีกาจะต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวน”

ในคดีที่คู่ความต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 218, 219 หรือ 220 หรือในคดีที่คู่ความมีสิทธิฎีกาได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย แต่คู่ความฎีกาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ปัญหาที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาก็ยังมีแต่เฉพาะข้อกฎหมาย ในกรณีเช่นนี้กฎหมายระบุให้ศาลฎีกาต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลอุทธรณ์รับฟังมา แต่ถ้าศาลอุทธรณ์วินิจฉัยข้อเท็จจริงนอกคำพยานหลักฐานในสำนวน ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยข้อเท็จจริงเสียใหม่ ให้ถูกต้องได้ หรือถ้าข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ฟังมา ยังไม่พอแก่การวินิจฉัยคดี ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงต่อไปได้

มาตรานี้บัญญัติไว้ทำนองเดียวกับการพิจารณาในชั้นอุทธรณ์ตามมาตรา 194

ฎีกาที่ 1094/2507 คดีที่ฎีกาได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ถ้าข้อเท็จจริงเท่าที่ศาลอุทธรณ์ฟังมายังไม่พอ ศาลฎีกาหยิบยกข้อเท็จจริงอย่างอื่นขึ้นพิจารณาประกอบด้วยได้ (ฎีกาที่ 1563/2521, ฎีกาที่ 3494/2526, ฎีกาที่ 2645/2527 และฎีกาที่ 1905/2528)

ฎีกาที่ 34/2514 คดีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลล่างทั้งสองฟังข้อเท็จจริงต้องกันมาว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันรับของโจรโดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ ดังนั้นเป็นการฟังข้อเท็จจริงว่าทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองของผู้เสียหายแล้วถูกลักไป ต่อมาจำเลยรับทรัพย์สินนั้นไว้ ข้อที่จำเลยฎีกาว่าทรัพย์สินของผู้เสียหายอยู่ในความครอบครองของจำเลย โดยผู้เสียหายมอบหมายเป็นการฎีกาขอให้ฟังข้อเท็จจริงผิดจากที่ศาลล่างทั้งสองฟังมา ไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณาความ

ฎีกาที่ 403/2517 คดีมีปัญหาแต่เฉพาะข้อกฎหมาย ในการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายซึ่งศาลฎีกาต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมา หากศาลอุทธรณ์พิพากษาโดยอาศัยข้อกฎหมาย จึงมิได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงมา ถ้าศาลฎีกาเห็นสมควรก็วินิจฉัยข้อเท็จจริงและพิพากษาคดีไปได้ โดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยข้อเท็จจริงก่อน

ฎีกาที่ 2736/2522 คดีมีปัญหาแต่เฉพาะข้อกฎหมาย ถ้าศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริงมา ยังไม่ถูกต้อง เพราะยังมีข้อเท็จจริงอื่นอีกหลายประการที่ปรากฏจากพยานหลักฐานในส่วนวน ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงเสียใหม่และพิพากษาคดีไปได้ (ฎีกาที่ 1540/2522 และฎีกาที่ 78-79/2532)

การตรวจฎีกา

มาตรา 223 บัญญัติว่า “ให้เป็นหน้าที่ศาลชั้นต้นตรวจฎีกาว่าควรจะรับส่งขึ้นไปยัง ศาลฎีกาหรือไม่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าเห็นว่าจะไม่ควรรับ ให้จดเหตุผลไว้ในคำสั่งของศาลนั้นโดยชัดเจน”

มาตรานี้บัญญัติไว้ทำนองเดียวกับการตรวจอุทธรณ์ตามมาตรา 198 วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ตรวจเช่นกัน ฉะนั้นคำอธิบายเกี่ยวกับการตรวจอุทธรณ์จึงนำมาใช้กับการตรวจฎีกาได้ และในทำนองเดียวกันคำพิพากษาหรือคำสั่งคำร้องของศาลฎีกาที่เกี่ยวกับมาตรา 223 ก็นำไปปรับใช้กับมาตรา 198 วรรคสองได้

คำสั่งคำร้องที่ 1287/2515 ศาลชั้นต้นส่งรับฎีกาของโจทก์แล้ว จำเลยจะยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งยกฎีกาของโจทก์ ในชั้นศาลชั้นต้นส่งรับฎีกาหาได้ไม่ (คำสั่งคำร้องที่ 576/2529 และคำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 1344/2539)

คำสั่งคำร้องที่ 880/2518 คำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องฎีกาเป็นหน้าที่ของศาลชั้นต้นสั่งว่าจะควรรับส่งขึ้นไปยังศาลฎีกาหรือไม่ จึงให้ส่งคืนศาลชั้นต้นเพื่อพิจารณาสั่งต่อไป

การอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับฎีกา

*มาตรา 224 บัญญัติว่า “เมื่อศาลชั้นต้นไม่ยอมรับฎีกา ผู้ฎีกาอาจฎีกาเป็นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลนั้นต่อศาลฎีกาได้ คำร้องเช่นนี้ให้ยื่นที่ศาลชั้นต้นภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันฟังคำสั่ง แล้วให้ศาลนั้นรับส่งคำร้องเช่นว่านั้นไปยังศาลฎีกาพร้อมด้วยฎีกาและคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์

เมื่อศาลฎีกาเห็นสมควรตรวจสำนวนเพื่อสั่งคำร้องเรื่องนั้น ก็ให้ส่งศาลชั้นต้นส่งมาให้”

* มาตรา 224 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิอาญา (ฉบับที่ 17) พ.ศ.2532 มาตรา 14

มาตรานี้บัญญัติไว้ทำนองเดียวกับการอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับอุทธรณ์ตามมาตรา 198 ทวิ เพียงแต่มาตรา 224 ไม่ได้บัญญัติว่า คำสั่งของศาลฎีกาที่สั่งยื่นตามคำปฏิเสขของศาลชั้นต้น หรือมีคำสั่งให้รับฎีกา คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด แต่อย่างไรก็ดีย่อมเป็นที่ยอมรับกันว่าคำสั่งของศาลฎีกาต้องเป็นที่สุด เพราะคู่ความไม่มีทางที่จะอุทธรณ์คำสั่งของศาลฎีกาต่อศาลอื่นได้อีก ฉะนั้นคำอธิบายเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับอุทธรณ์ จึงนำมาเทียบเคียงปรับกับมาตรา 224 ได้

คำสั่งคำร้องที่ 108/2524 คำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่รับฎีกา ซึ่งไม่แสดงให้ชัดว่าสั่งผิดในข้อไหน อย่างไร ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 224

คำสั่งคำร้องที่ 952/2525 ศาลฎีกาทำคำสั่งคำร้องเสร็จ และส่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่าน แต่ก่อนที่ศาลชั้นต้นจะอ่านคำสั่งดังกล่าว โจทก์ยื่นคำร้องขอถอนคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่รับฎีกา ศาลฎีกาสั่งอนุญาตได้

ฎีกาที่ 2098/2530 ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับฎีกาโจทก์ในความผิดฐานทำให้เสียหายโดยเห็นว่าเป็นปัญหาข้อเท็จจริง เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์คำสั่งไม่รับฎีกาในข้อดังกล่าว ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้

เมื่อคู่ความอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่รับฎีกา แล้วต่อมาขอถอนอุทธรณ์ดังกล่าว คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่รับฎีกาในข้อนั้นย่อมยุติ

ฎีกาที่ 161/2530 จำเลยเคยยื่นฎีกาอ้างว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมายแล้วครั้งหนึ่ง ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับเพราะเห็นว่าเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามฎีกา จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่สั่งไม่รับฎีกา แต่ต่อมาขอถอนอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แล้วจำเลยยื่นฎีกาฉบับใหม่ภายในกำหนดอายุความฎีกา ศาลชั้นต้นสั่งรับเฉพาะข้อที่เห็นว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมาย แต่ฎีกาของจำเลยที่อ้างว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมายนี้ จำเลยได้ยกขึ้นฎีกามาแล้วในฎีกาฉบับก่อน ซึ่งศาลชั้นต้นสั่งไม่รับเพราะเห็นว่าเป็นปัญหาข้อเท็จจริง และจำเลยได้อุทธรณ์คำสั่ง แต่ต่อมาได้ขอถอนอุทธรณ์คำสั่งเสีย ดังนั้น คำสั่งศาลชั้นต้นที่สั่งไม่รับฎีกาจำเลยฉบับแรกย่อมยุติตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 224 การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้รับฎีกาจำเลยฉบับหลัง จึงเป็นการมิชอบ (อ้างฎีกาที่ 143/2502)

กรณีที่มีใช่เป็นการอุทธรณ์คำสั่งไม่รับฎีกา

ฎีกาที่ 1244/2508 ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับฎีกาของจำเลยโดยอ้างว่าเป็นฎีกาข้อเท็จจริง ต้องห้าม จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้น ขอให้ศาลชั้นต้นส่งสำนวนให้ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นซึ่ง

ลงนามในคำพิพากษา รับรองฎีกาของจำเลย และถ้าผู้พิพากษานั้นไม่รับรอง ก็ให้ส่งสำนวนไปให้ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ซึ่งลงนามในคำพิพากษา ตรวจสอบคำร้องและฎีกาของจำเลย ศาลชั้นต้นสั่งว่า ศาลไม่มีหน้าที่จะต้องส่งฎีกาของจำเลยไปให้ใคร ๆ รับรอง ให้ยกคำร้อง เช่นนี้ กรณีไม่เข้า ป.วิ. อาญา มาตรา 224 ซึ่งให้ร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลฎีกา หากจำเลยไม่เห็นด้วยกับคำสั่งศาลชั้นต้น ก็ชอบที่จะอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ตามมาตรา 193 อันเป็นวิธีการปกติ โดยดำเนินคดีมาตามลำดับชั้นศาล

คำสั่งคำร้องที่ 337/2512 ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาโจทก์ ต่อมาอีก 1 เดือนศาลชั้นต้นสั่งในรายงานกระบวนการพิจารณาว่า ฎีกาของโจทก์ที่ศาลรับไว้ เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 219 ที่ศาลสั่งรับไว้เป็นการพิจารณาที่ผิดระเบียบ จึงให้เพิกถอน และสั่งใหม่เป็นไม่รับฎีกาโจทก์ ดังนี้ ข้อที่โจทก์คัดค้านว่า ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาโจทก์ไว้แล้ว จะเพิกถอนไม่รับฎีกาอีกไม่ได้นั้น โจทก์จะคัดค้านโดยทำเป็นคำร้องฎีกาคำสั่งไม่ได้ กรณีไม่ต้องด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 224 เป็นเรื่องที่โจทก์จะต้องอุทธรณ์ฎีกาไปตามลำดับชั้น

คำสั่งคำร้องที่ 141/2526 ศาลชั้นต้นสั่งยกคำร้องของจำเลย ที่ขอให้ศาลชั้นต้นรับรองให้จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง โดยศาลชั้นต้นยังไม่ได้สั่งเกี่ยวกับฎีกาของจำเลยแต่อย่างใด จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่รับรองให้จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง และขอให้ศาลฎีการับฎีกาของจำเลยไว้พิจารณาทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เช่นนี้ ไม่อาจทำได้ เพราะการจะรับฎีกาหรือไม่เป็นอำนาจของศาลชั้นต้นตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 223 ต่อเมื่อศาลชั้นต้นไม่รับฎีกาของจำเลยแล้ว จำเลยจึงจะมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา 224 ให้ยกคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของจำเลย และให้ศาลชั้นต้นสั่งฎีกาของจำเลยต่อไปตามกฎหมาย

คำสั่งคำร้องที่ 884/2527 คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้ยกคำร้องขอขยายระยะเวลาขึ้นฎีกา มิใช่เป็นคำสั่งที่ไม่รับฎีกา กรณีไม่เข้า ป.วิ. อาญา มาตรา 216 หรือ 224 ศาลฎีการับวินิจฉัยให้ไม่ได้ ให้ยกคำร้อง (ฎีกาที่ 4039/2534)

การพิจารณา คำพิพากษาและคำสั่งชั้นฎีกา

มาตรา 225 บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณา และว่าด้วยคำพิพากษา และคำสั่งศาลอุทธรณ์มาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลม เว้นแต่ห้ามมิให้ทำความเห็นแย้ง”

บทบัญญัติมาตรานี้ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณา และว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งศาลอุทธรณ์มาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลม บทบัญญัติในชั้นอุทธรณ์ที่นำมาอนุโลมใช้

ในชั้นฎีกา ก็คือ ตั้งแต่มาตรา 203 ถึงมาตรา 215 แต่มีข้อยกเว้นว่าในชั้นฎีกาผู้พิพากษาจะทำความเห็นแย้งตามมาตรา 208 ทวิ วรรคสี่ ไม่ได้

หนึ่ง โดยที่มาตรา 215 ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาและว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งศาลชั้นต้นมาบังคับในชั้นศาลอุทธรณ์ ดังนั้นจึงนำบทบัญญัติดังกล่าวของศาลชั้นต้นมาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลมได้ด้วย

นอกจากมาตรา 225 จะให้นำมาตรา 203 ถึงมาตรา 215 มาบังคับในชั้นฎีกาแล้ว มาตรา 216 ยังให้นำเรื่องการส่งสำเนาอุทธรณ์ตามมาตรา 200 และมาตรา 201 มาบังคับในชั้นฎีกาด้วย

ข้อที่ควรสังเกตก็คือ บทบัญญัติในชั้นอุทธรณ์แบ่งออกเป็น 2 หมวด คือ หมวด 1 หลักทั่วไป ตั้งแต่มาตรา 193 ถึงมาตรา 202 และหมวด 2 การพิจารณา คำพิพากษาและคำสั่งชั้นศาลอุทธรณ์ ตั้งแต่มาตรา 203 ถึงมาตรา 215 สำหรับหมวด 1 กฎหมายให้นำมาบังคับในชั้นฎีกาเพียง 2 มาตรา คือมาตรา 200 และมาตรา 201 ส่วนหมวด 2 กฎหมายให้นำมาบังคับในชั้นฎีกาทุกมาตรา ยกเว้นเรื่องทำความเห็นแย้ง แต่ตามบรรทัดฐานของศาลฎีกา นอกจากจะนำมาตรา 200 และ 201 ซึ่งเป็นบทบัญญัติในชั้นอุทธรณ์ หมวด 1 มาบังคับในชั้นฎีกาแล้ว ยังนำมาตราอื่นในหมวด 1 นี้มาบังคับในชั้นฎีกาด้วย

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่นำบทบัญญัติในชั้นอุทธรณ์ หมวด 1 นอกจากมาตรา 200 และ 201 มาใช้บังคับในชั้นฎีกา

ฎีกาที่ 1199/2509 ฎีกาของจำเลยระบุเพียงว่า “ข้าพเจ้าถือเอาคำอุทธรณ์ของจำเลยในปัญหาข้อกฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของฎีกาจำเลยด้วย” วินิจฉัยว่า เป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วยบทกฎหมาย ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 195, 225

ฎีกาที่ 3282/2516 ฎีกาของจำเลยที่ว่า โจทก์นำสืบไม่ได้ว่าจำเลยรับรถยนต์ของกลางไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์นั้น มิได้ระบุข้อเท็จจริงให้ปรากฏว่านำสืบไม่ได้อย่างไร จึงเป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 193 วรรคสอง, 225

ฎีกาที่ 3826, 3827/2526 ปัญหาข้อเท็จจริงซึ่งจำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้ไว้ในศาลชั้นต้นจะมายกขึ้นอ้างในชั้นฎีกาหาได้ไม่ ต้องห้ามตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 195, 225

ฎีกาที่ 1409/2529 โจทก์ฎีกาว่า การส่งหมายนัดไม่ชอบ แต่มิได้อ้างเหตุมาให้เห็นเป็นการชัดเจนว่า ไม่ชอบอย่างไร เป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 225 ประกอบด้วยมาตรา 195 ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

ฎีกาที่ 2535/2531 เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาเพียงว่า จำเลยมีความผิดฐานพาอาวุธปืน ไปตามทางสาธารณะโดยไม่มีใบอนุญาตตาม พ.ร.บ, อาวุธปืนฯ โดยมีได้ปรับบทความผิดว่า จำเลยมีความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 371 อีกบทหนึ่ง จึงเท่ากับยกฟ้องบทมาตรานี้ การที่โจทก์ มิได้อุทธรณ์ขอให้ปรับบทลงโทษตาม ป. อาญา มาตรา 371 อีกบทหนึ่งให้ถูกต้อง ขอให้ตาม บทมาตราดังกล่าวจึงยุติตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์จะฎีกาว่าจำเลยมีความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 371 มิได้ เพราะมิได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาในศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย